

LIBRIS

We know
books

NADIA-CERASELA ANIȚEI

DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT

Partea generală

Universul Juridic

București

-2022-

Cuprins

PREFAȚĂ	5
CUVÂNT ÎNAINTE	
DE CE DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT ROMÂN?	7
FOREWORD	
WHY ROMANIAN PRIVATE INTERNATIONAL LAW?.....	10
TITLUL I. ASPECTE GENERALE DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT	13
Capitolul 1. Noțiuni generale de drept internațional privat	13
Secțiunea 1. Denumirea și definirea de drept internațional privat	13
1. Denumirea de drept internațional privat	13
2. Definiția dreptului internațional privat	15
Secțiunea a 2-a. Elementul de extraneitate.....	18
1. Noțiunea de element de extraneitate	18
2. Trăsăturile caracteristice elementului de extraneitate	21
3. Prezentare exemplificativă a elementelor de extraneitate.....	24
Secțiunea a 3-a. Importanța dreptului internațional privat	26
Capitolul 2. Natura și autonomia dreptului internațional privat	27
Secțiunea 1. Aspecte privind natura dreptului internațional privat	27
1. Aspecte privind natura dreptului internațional privat în literatura de specialitate străină.....	27
2. Aspecte privind natura dreptului internațional privat potrivit literaturii juridice de specialitate române	30
Secțiunea a 2-a. Autonomia dreptului internațional privat.....	33
1. Obiectul de reglementare al dreptului internațional privat	33
2. Metode de reglementare în dreptul internațional privat.....	34
3. Conținutul reglementării dreptului internațional privat	34
4. Calitatea subiectelor în dreptul internațional privat.....	34
5. Poziția juridică a subiectelor de drept internațional privat	35
Capitolul 3. Delimitarea și corelația dreptului internațional privat cu alte ramuri de drept	36
Secțiunea 1. Aspecte introductive	36
Secțiunea a 2-a. Delimitarea și corelația dreptului internațional privat cu ramuri de drept privat.....	36
1. Dreptul internațional privat și dreptul civil.....	36
2. Dreptul internațional privat și dreptul comerțului internațional	37

3. Dreptul internațional privat și dreptul internațional economic	39
4. Dreptul internațional privat și dreptul concurenței	39
5. Dreptul internațional privat și dreptul noilor tehnologii	40
6. Dreptul internațional privat și dreptul muncii	41
Secțiunea a 3-a. Delimitarea și corelația dreptului internațional privat cu ramuri de drept public	44
1. Dreptul internațional privat și dreptul internațional public	44
2. Dreptul internațional privat și protecția juridică a drepturilor omului	45
3. Dreptul internațional privat și dreptul penal	47
4. Dreptul internațional privat și dreptul procesual penal	48
5. Dreptul internațional privat și dreptul financiar	48
6. Dreptul internațional privat și dreptul financiar internațional	49
7. Dreptul internațional privat și dreptul administrativ	49
8. Dreptul internațional privat și dreptul procesual civil	50
9. Dreptul internațional privat și dreptul Uniunii Europene	51
10. Dreptul internațional privat și dreptul intertemporal	54
Secțiunea a 4-a. Drept internațional privat european	55
Capitolul 4. Obiectul dreptului internațional privat	57
Secțiunea 1. Noțiunea de obiect al dreptului internațional privat	57
Secțiunea a 2-a. Sfera raporturilor juridice care pot fi obiect al dreptului internațional privat	57
Secțiunea a 3-a. Raporturile care nu pot fi obiect al dreptului internațional privat	61
Secțiunea a 4-a. Problema conflictului de legi în anumite situații speciale, de graniță, între dreptul privat și dreptul public	62
Secțiunea a 5-a. Probleme ridicate de raportul de drept internațional privat	65
Capitolul 5. Conținutul dreptului internațional privat	67
Secțiunea 1. Precizări prealabile	67
Secțiunea a 2-a. Normele conflictuale	67
1. Noțiunea de normă conflictuală	67
2. Izvoarele normei conflictuale	68
3. Structura normei conflictuale	71
3.1. Conținutul normei conflictuale	72
3.2. Legătura normei conflictuale	73
3.2.1. Punctul de legătură	73
3.2.2. Clasificarea punctelor de legătură	100
3.3. Exemple de norme conflictuale cu analiza structurii lor	100
4. Clasificarea normelor conflictuale	101
5. Argumente pro și contra norme conflictuale	103
6. Sistemul de drept căruia îi aparțin normele conflictuale. Forța juridică a acestora	105
Secțiunea a 3-a. Normele materiale (substanțiale)	109

1. Precizări prealabile	109
2. Normele (legile) de aplicație imediată (necesară).....	110
2.1. Noțiunea de normă (lege) de aplicație imediată (necesară).....	110
2.1.1. Criteriile după care se definește norma de aplicație imediata (necesară)	110
2.1.2. Definiția normei de aplicație imediata sau necesară	112
2.2. Comparație între normele conflictuale și normele materiale.....	119
Secțiunea a 4-a. Alte norme aplicabile raporturilor juridice cu element de extraneitate	120
Secțiunea a 5-a. Legea aplicabilă	121
Secțiunea a 6-a. Sfera raporturilor juridice cu privire la care pot exista norme conflictuale	122
Capitolul 6. Natura, autonomia și metodele dreptului internațional privat	123
Secțiunea 1. Natura dreptului internațional privat.....	123
1. Aspecte privind natura dreptului internațional privat în literatura de specialitate străină.....	123
2. Aspecte privind natura dreptului internațional privat potrivit literaturii de specialitate române	126
Secțiunea a 2-a. Autonomia dreptului internațional privat.....	129
1. Obiectul de reglementare al dreptului internațional privat	129
2. Metode de reglementare în dreptul internațional privat.....	129
3. Conținutul reglementării dreptului internațional privat	129
4. Calitatea subiectelor în dreptul internațional privat.....	130
5. Poziția juridică a subiectelor de drept internațional privat	130
Secțiunea a 3-a. Metode de reglementare în dreptul internațional privat.....	131
1. Precizări prealabile	131
2. Metoda normelor conflictuale.....	131
2.1. Noțiuni generale despre metoda normelor conflictuale.....	131
2.2. Trăsăturile caracteristice ale metodei normei conflictuale	132
2.3. Avantajele metodei normei conflictuale.....	133
2.4. Variante ale metodei normelor conflictuale	133
3. Metoda normelor materiale (substanțiale)	137
Capitolul 7. Domeniul dreptului internațional privat	139
Secțiunea 1. Noțiunea de domeniu al dreptului internațional privat	139
Secțiunea a 2-a. Instituțiile care formează domeniul dreptului internațional privat	139
1. Preliminarii	139
1.1. Conflictul de legi	140
1.2. Conflictul de jurisdicții.....	145
1.3. Condiția juridică a străinului	147
1.4. Cetățenia.....	147

Capitolul 8. Aplicarea legii străine și luarea în considerare a legii străine	149
Secțiunea 1. Precizări prealabile	149
Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii străine ca <i>lex causae</i>	149
1. Noțiunea de aplicare a legii străine ca <i>lex causae</i>	149
2. Necesitatea aplicării legii străine	151
3. Condițiile în care se admite aplicarea legii străine.....	152
Secțiunea a 3-a. Aplicarea legii străine altfel decât „ <i>lex causae</i> ”	153
1. Preliminarii	153
2. Formele aplicării legii străine altfel decât <i>lex causae</i>	154
Capitolul 9. Conflictul de legi în situații speciale	159
Secțiunea 1. Precizări prealabile	159
Secțiunea a 2-a. Conflictul dintre legile statului în care coexistă mai multe sisteme legislative	159
1. Precizări prealabile.....	159
2. Sediul juridic al normei conflictuale la sistemele plurilegislative conform dispozițiilor din Codul civil român	160
3. Prevederile Regulamentelor Roma I și Roma II	160
4. Prevederile Regulamentului Roma III și ale Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007	162
Secțiunea a 3-a. Conflictul de legi interprovinciale sau interregionale	163
1. Precizări prealabile.....	163
2. Aspecte comparative între conflictul de legi propriu-zise și conflictul de legi interregionale sau interprovinciale ori între legile statelor federate (sau federale).....	165
3. Teoriile propuse de dreptul comparat în scopul determinării legii aplicabile, dintre legile statului în care coexistă mai multe sisteme legislative	167
Secțiunea a 4-a. Conflictul de legi în cazul succesiunii de state	169
Secțiunea a 5-a. Conflictul de legi în cazul statului nerecunoscut	170
Secțiunea a 6-a. Conflictul interpersonal	171

TITLUL II. PROBLEME GENERALE PRIVIND PRINCIPALELE FELURI DE CONFLICTE CARE POT APĂREA ÎN LEGĂTURĂ CU RAPORTURILE JURIDICE DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT .....

Capitolul 1. Calificarea și conflictul de calificări	172
Secțiunea 1. Precizări prealabile	172
Secțiunea a 2-a. Noțiunea de calificare	173
Secțiunea a 3-a. Conflictul de calificări	176
1. Definiția noțiunii de „conflict de calificări”	176
2. Exemple de „conflict de calificări”	176
Secțiunea a 4-a. Felurile calificării.....	179
Secțiunea a 5-a. Legea după care se face calificarea.....	180

Capitolul 2. Conflictul în spațiu al normelor conflictuale și retrimiteria	183
Secțiunea 1. Conflictul în spațiu al normelor conflictuale	183
Secțiunea a 2-a. Retrimiteria	184
1. Definiția și condițiile retrimiterii	184
2. Formele retrimiterii	185
3. Retrimiteria în dreptul român	186
3.1. Regula privind admiterea retrimiterii de gradul I	186
3.2. Excepția de la regulă	188
3.3. Retrimiteria de gradul II, de principiu, nu este admisă	189
3.4. Retrimiteria de gradul II – situație specială în materia statutului organic al persoanei juridice	190
3.5. Concluzii privind admisibilitatea retrimiterii	191
4. Retrimiteria în convențiile internaționale la care România este parte	192
4.1. Convenții internaționale care nu admit retrimiteria	192
4.2. Convenții internaționale care admit retrimiteria	192
5. Retrimiteria în practica judiciară română	193
6. Retrimiteria în cazul trimiterii la legea unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative	193
7. Modificarea normei conflictuale străine care retrimite	194
Capitolul 3. Ordinea publică. Frauda la lege în dreptul internațional privat. Înlăturarea excepțională a legii aplicabile	195
Secțiunea 1. Ordinea publică în dreptul internațional privat	195
1. Precizări prealabile	195
2. Asemănările și deosebirile dintre „ordinea publică de drept internațional privat” și „ordinea publică de drept intern”	197
3. Asemănările și deosebirile dintre ordinea publică de drept internațional privat și normele de aplicație imediată (necesare) din legea forului	198
4. Caracterele juridice ale ordinii publice de drept internațional privat	199
5. Sfera noțiunii de ordine public în dreptul internațional privat	201
6. Efectele aplicării ordinii publice în dreptul internațional privat român	203
7. Domeniile ordinii publice de drept internațional privat român	204
Secțiunea a 2-a. Frauda la lege în dreptul internațional privat	206
1. Noțiunea de fraudare a legii în dreptul internațional privat	206
2. Sediul juridic al fraudei la lege în dreptul internațional privat român	207
3. Conflictul de legi și conflictul de jurisdicții în materia fraudei la lege	207
3.1. Precizări prealabile	207
3.2. Conflictele de legi în materia fraudei la lege	208
3.3. Conflictele de jurisdicție în materia fraudei la lege	209
4. Modalitățile de fraudare a legii	211
5. Condițiile fraudei la lege în dreptul internațional privat	213
6. Structura fraudării legii în dreptul internațional privat	214
7. Domeniile în care poate apărea fraudarea la lege în dreptul internațional privat	216

8. Sancționarea fraudei la lege în dreptul internațional privat	223
9. Dovada fraudei la lege în dreptul internațional privat	226
10. Comparații între fraudă la lege în dreptul internațional privat și alte instituții	226
Secțiunea a 3-a. Frauda la lege în dreptul internațional privat. Înlăturarea excepțională a legii aplicabile	232

Capitolul 4. Conflictul de legi în timp și spațiu. Respectarea drepturilor

câștigate în țară străină	234
Secțiunea 1. Noțiunea de conflict de legi în timp și spațiu	234
Secțiunea a 2-a. Comparații între conflictul de legi în timp și spațiu, și respectiv, conflictul de legi în spațiu.....	235
Secțiunea a 3-a. Formele conflictului de legi în timp și spațiu	236
Secțiunea a 4-a. Domeniile în care poate apare conflictul de legi în timp și spațiu	237
Secțiunea a 5-a. Temeiul juridic al recunoașterii, în țara forului, a drepturilor dobândite în străinătate.....	238
Secțiunea a 6-a. Reglementările legale române privind recunoașterea în țara noastră, a drepturilor dobândite în străinătate	239
Secțiunea a 7-a. Condițiile recunoașterii (respectării) în România a unui drept dobândit (câștigat) în străinătate	240
Secțiunea a 8-a. Conflictul în timp al normelor conflictuale din dreptul român și alte conflicte în timp care interesează dreptul internațional privat.....	242
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	245

ASPECTE GENERALE DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT

Capitolul 1

NOȚIUNI GENERALE DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT

Secțiunea 1

Denumirea și definirea de drept internațional privat

1. Denumirea de drept internațional privat

Dreptul internațional privat a apărut, la începutul evului mediu, ca un drept care reglementa conflictele dintre cutumele (obiceiurile juridice nescrise sau scrise) privind raporturile particularilor din cadrul aceluiași stat ori unitate politică: Italia, Franța, Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană, Bavaria, Prusia etc.¹

Problemele conflictuale ivite între particulari se numeau „*chestiuni mixte*”.²

---

¹ Reputatul autor prof. univ. dr. Mihai Vasile Jakota preciza: „*Literatura clasică romană (de exemplu, Gaius) se ocupa într-o anumită măsură de problema legii care trebuie să se aplice unui pelerin. «Ius gentium» nu era un drept conflictual, ci un drept civil care se aplica tuturor locuitorilor lumii romane. «Ius civile» era propriu cetățenilor romani („*proprium civium romanorum*”) și, mai târziu, și pelerinilor care primiseră «*ius commercii*», dreptul de a încheia acte juridice după dreptul civil și de a avea proprietate quiritară. În imperiul roman mediteranean, unele reglementări se aplicau tuturor locuitorilor imperiului, altele, numai pelerinilor din Italia. Existau în imperiul mediteranean constituții imperiale care priveau numai o cetate sau anumite cetăți peregriane sau numai unele provincii sau numai unele cetăți. Iustinian a introdus ordine și egalitate între toate reglementările din imperiu. Legislația lui Iustinian nu mai cuprinde texte privind conflictele de legi, deoarece toți locuitorii deveniseră cetățeni, iar lumea romană (*orbis romanus*) era cărmuită de o legislație unitară.*” – în lucrarea *Drept internațional privat ieri și astăzi*, Suport de curs (nepublicat), Școala doctorală, Facultatea de Drept, Universitatea „Al.I. Cuza”, Iași, pp. 3-5.

² *Des tribunaux dans les provinces de la Grèce et de l'Asie Mineure d'après les lettres de Cicéron, în Sodalitas, Scritti in onore di Antonio Guarino, Napoli, 1959, pp. 1659-1703; W. Niederer, Ceterum quaero de legum imperii romani conflictu, în Revue critique de droit international privé, I, 1960, p. 141; H. Lewald, Conflits de lois dans le monde grec et romain, în Labeo, 3, 1959, p. 366; H. Lévy-Bruhl, La condition du romain à l'étranger, în Quelques problèmes du très ancien droit romain, Paris, 1934, pp. 30-32; J.P. Niboyet, Le romain en pays étranger, în Revue de droit international privé, 1933, p. 553; F. Sturm, Comment l'Antiquité réglait-elle ses conflits de lois?, în Journal du droit international, (Clunet), 1979, p. 259. Apud M.V. Jakota, Drept internațional privat ieri și astăzi, Suport de curs (nepublicat), Școala doctorală, Facultatea de Drept, Universitatea „Al.I. Cuza”, Iași, pp. 3-5.*

Denumirea de drept internațional privat aparține secolului al XIX-lea, fiind folosită pentru prima oară de J. Story în lucrarea *Commentaries on the Conflict of Law* (1834), ulterior preluată de M. Foelix în *Traité de Droit International Privé* (1843) și apoi de J. Schaffner în lucrarea *Entwicklung des internationalen Privatrecht* (1851).¹

În dreptul românesc, expresia de *drept internațional privat* o întâlnim în opera științifică *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului Civil Român, în comparație cu legiurile vechi și cu principalele legislațiuni străine* (volumele I-IV, editate în perioada 1884-1886, iar în perioada 1898-1915 au fost editate atât forma revăzută și adăugită a acestora, cât și diferența de volume – V-XIII), a distinsului profesor Dimitrie Alexandresco, în conținutul căreia se află noțiuni precum: *drept internațional privat; conflicte de legi și conflicte de jurisdicții; condiția juridică a străinului; aplicarea legilor în timp, spațiu și cu privire la persoane; legile de poliție și ordine publică; localizarea raportului juridic cu element de extraneitate etc.*²

În decursul timpului, disciplinei de drept internațional privat i s-au propus și alte denumiri: „*Drept privat internațional*”; „*Drept internațional*”; „*Comity*”; „*Recunoașterea extrateritorială a drepturilor*”; „*Drept interlegislativ*”; „*Drept internațional civil*”, „*Conflictul legilor*” etc.³

Potrivit doctrinei⁴, folosirea denumirii de „*drept internațional privat*” a stârnit diferite controverse, deoarece expresia de „*drept internațional*” desemnează:

---

¹ K. Nzovu, T. Ngoy, *Droit international privé*, Notes de cours polycopiées deuxième licence droit, Université Protésante au Cono. Faculte de Droit, 2003-2004, pp. 3-4, de pe site: www.theodorengoyavocat.org; I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, ed. revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 53; O. Ungureanu, C. Jugastru, *Manual de drept internațional privat*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 20; D.Al. Sitaru, *Drept internațional privat. Partea generală. Partea specială – Normele conflictuale în diferite ramuri și instituții ale dreptului privat*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 1-7.

² D. Alexandresco a fost prof. univ. dr. la Iași, apoi la București. Opera științifică *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului Civil Român, în comparație cu legiurile vechi și cu principalele legislațiuni străine* tratează exhaustiv întreg dreptul civil, așa cum era structurat în acea perioadă, și anume materiile care privesc: teoria generală a dreptului, actul juridic civil, statutul personal, statutul real, succesiuni, raporturi de familie, obligații și contracte.

³ Andre Weiss; Yvon Loussouarn; Pierre Bourel; Pascal de Vareilles-Sommieres; I. Bruylant; V. Heuzé; P. Mayer; Alberic Rollin; Dimitri Alexandresco; Tudor R. Popescu; Ion P. Filipescu; G. Plastara; Dragoș Al. Sitaru; A. Fuerea; O. Ungureanu; C. Jugastru; N. Diaconu; B.M.C. Predescu; S. Deleanu; D. Lupașcu; E. Ungureanu; Audit Bernard; Louis D'Avout; Dominique Bureau; Bonomi Andreea; Giani Paolo Romano; Briggs Adrian; Alfonso-Luis Calvo Caravaca; Javier Carrascosa Gonzales; Salamé Georgette; Valladão Haroldo; Guillermo Palao Moreno; Marie-Laure Niboyet; Geraud de Geouffre de la Pradelle etc.

⁴ N.-C. Aniței, *Lecții de drept internațional privat*, Ed. Lumen, Iași, 2015, pp. 17-18; D.Al. Sitaru, *Drept internațional privat. Partea generală. Partea specială – Norme conflictuale în diferite ramuri și instituții ale dreptului privat*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 1-7; I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, ed. revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 53; O. Ungureanu, C. Jugastru, A. Circa, *Manual de drept internațional privat*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 20; I. Macovei, *Drept internațional privat*, Ed. Ars Longa, Iași, 2001, p. 12; M.V. Jakotă, *Drept*

- în mod tradițional, dreptul internațional public;
- izvoarele dreptului internațional privat, care sunt preponderent interne, nu internaționale (acestea din urma fiind bi- sau multilaterale);
- litigiile privind raporturile cu element de extraneitate, care sunt de competența instanțelor fiecărui stat.

Nu putem nega că între cele două discipline: drept internațional public și drept internațional privat există anumite legături.¹

În literatura de specialitate contemporană, denumirea de „*drept internațional privat*” s-a impus ca termen în majoritatea țărilor.

Termenul de „*internațional*” în denumirea disciplinei drept internațional privat se referă la faptul că obiectul acestei discipline tratează raporturile juridice cu element *de extraneitate* (sau element *străin ori internațional*), iar termenul de „*privat*” se referă la raporturile de drept civil, de drept comercial, dreptul familiei, dreptul muncii etc., dar și la alte raporturi de drept privat în sens larg, pentru a le deosebi de raporturile care formează obiectul dreptului internațional public.²

În dreptul românesc, Codul civil român denumește Cartea a VII-a „*Dispoziții de drept internațional privat*” (art. 2557-2663) și Codul de procedură civilă denumește Cartea a VII-a „*Procesul civil internațional*” (art. 1065-1133).

În concluzie, denumirea de „*drept internațional privat*” folosită în zilele noastre cu un caracter universal, își are sorgintea în operele marilor juriști ai secolului al XIX-lea.

2. Definiția dreptului internațional privat

Doctrina europeană din secolul XIX abundă în definiții referitoare la noțiunea de „*drept internațional privat*”.

Dreptul *internațional privat* este definit în mod diferit în diverse state:

- În literatura juridică franceză, dreptul internațional privat este definit ca fiind: într-o primă opinie, „*ansamblul regulilor aplicabile soluționării conflictelor ce pot să*

internațional privat, vol. I, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1997, p. 7; N. Diaconu, *Drept internațional privat*, ed. a VI-a, Editura Universitară, București, 2013, pp. 15-16.

¹ Le vom studia la punctul referitor la legătura dreptului internațional privat cu alte discipline.

² N.-C. Aniței, *Lecții de drept internațional privat*, Ed. Lumen, Iași, 2015, pp. 17-18; D.Al. Sitaru, *Drept internațional privat. Partea generală. Partea specială – Normele conflictuale în diferite ramuri și instituții ale dreptului privat*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 1-7; I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, ed. revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 53; O. Ungureanu, C. Juguastu, A. Circa, *Manual de drept internațional privat*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 20; I. Macovei, *Drept internațional privat*, Ed. Ars Longa, Iași, 2001, p. 12; M.V. Jakotă, *Drept internațional privat*, vol. I, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1997, p. 7; N. Diaconu, *Drept internațional privat*, ed. a VI-a, Editura Universitară, București, 2013, pp. 15-16; S. Deleanu, *Drept internațional privat român. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, pp. 8-9.

apară între suveranități datorită legilor interne și intereselor private ale naționalilor”¹; într-o a doua opinie, se consideră că dreptul internațional privat „reglementează raporturile ce se încheie între state privind interesele subiectelor private de drept, cu ocazia conflictului de legi”²;

▪ Literatura de specialitate engleză definește dreptul internațional privat ca fiind: *ansamblul normelor juridice ce aparțin dreptului intern al unui stat, care se aplică atunci când o situație juridică conține un element străin și care trebuie să arate în ce condiții o instanță națională poate să aplice o lege străină sau în ce condiții instanța națională trebuie să cedeze jurisdicția unei instanțe străine*³;

▪ În dreptul german și cel portughez, noțiunea de *drept internațional privat* se referă doar la normele privind conflictul de legi⁴, pe când în alte sisteme, acesta include normele privind competența jurisdicțională internațională și recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în străinătate.

▪ În dreptul italian, dreptul internațional privat este definit ca fiind „știința care stabilește principiile pentru rezolvarea conflictelor de legi și reglementarea raporturilor reciproce ale subiectelor aparținând unor state diferite”⁵.

Doctrina juridică română din secolul trecut, evitând să dea o definiție explicită dreptului internațional privat român, precizează că obiectul științei îl constituie „rezolvarea conflictelor de legi”⁶. Se precizează în literatura juridică că „autorul român surprinde aspectul principal al domeniului dreptului internațional privat, fiind împărtășită astfel concepția epocii asupra definirii acestei ramuri juridice”⁷.

Explicația pentru formularea unei definiții cât mai clare a noțiunii de „*drept internațional privat*” ne este oferită de literatura de specialitate⁸; astfel, în primul rând, „în acea epocă era imperios necesară elaborarea unei definiții pentru a face o demarcație netă între restul ramurilor juridice și dreptul internațional privat, ce se constituise ca o disciplină distinctă și ca o ramură de sine stătătoare a sistemului național juridic al fiecărui stat”, și, în al doilea rând, doar în urma unei astfel „de prezentări, la rândul nostru putem realiza o analiză corespunzătoare asupra specificului dreptului internațional privat și, pe cale de consecință, să formulăm o definiție”.

¹ A. Weiss, *Manuel de droit international privé*, Paris, 1909, p. 3.

² A. Laine, *Introduction au Droit international privé*, Tome I, Librairie Cotillon, Paris, 1888, p. 1.

³ A. Aust, *Handbook of International Law*, Cambridge University Press, 2005, de pe site-ul: <http://hilltop.bradley.edu/~aspin/492www/IntLawOverview.pdf> (consultat la 6 iulie 2015).

⁴ Vom detalia la capitolul în care vom studia legea aplicabilă.

⁵ P. Fiore, *Droit international privé*, Durand-Pedone Lauriel, Paris, 1875, p. 3.

⁶ N.-C. Anitei, *Lecții de drept internațional privat*, Ed. Lumen, Iași, 2015, pp. 18-20; V. Urseanu, *Drept internațional privat român*, București, 1900-1901, p. 6.

⁷ B.M.C. Predescu, *Drept internațional privat. Partea generală*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2010, p. 50.

⁸ B.M.C. Predescu, *op. cit.*, p. 46.

Doctrina juridică a ultimei jumătăți de veac se detașează net de concepția secolului trecut. Astfel, elita franceză specialistă în drept internațional privat¹ abundă în definirea dreptului internațional privat: într-o primă opinie², dreptul internațional privat este definit ca *ansamblul regulilor aplicabile indivizilor în relațiile internaționale*; într-o a doua opinie³, dreptul internațional privat este definit ca *un drept special aplicabil persoanelor private implicate în relațiile juridice internaționale*; dreptul internațional privat este definit ca *un drept special aplicabil persoanelor private implicate în relații juridice internaționale iar dicționarul de drept privat francez dă următoarea definiție: „dreptul internațional privat este constituit dintr-un set de principii, uzanțe și convenții care guvernează raporturile juridice dintre persoane aflate sub incidența unor legi din state diferite.”*⁴

În literatura juridică română, *dreptul internațional privat* este definit în mod diferit, dar conținutul definiției este același. Astfel, într-o primă opinie, dreptul internațional privat *„reprezintă totalitatea normelor care soluționează conflictul de legi ori conflictul de jurisdicție, precum și cele privind condiția juridică a străinului, dar și normele materiale ori substanțiale, cu deosebire, cele uniforme”*⁵; într-o a doua opinie, dreptul internațional privat este *ramura de drept formată din normele juridice*

---

¹ A se vedea autorii K. Nzovu, T. Ngoy, *Droit international privé*, Notes de cours polycopiées deuxième licence droit, Université Protesante au Cono. Faculte de Droit, 2003-2004, pp. 3-4, de pe site-ul: www.theodorengoyavocat.org (consultat la data de 6 iulie 2015) – care precizează că dreptului internațional privat i s-au atribuit definiții diferite și îi are în vedere pe următorii autori: Vander & Veser, Loussouarn, Mayer și de Burllet: Vander & Veser définissent le droit international privé comme „*la branche du droit qui groupe l'ensemble des règles qui, spécialement prévues pour régir les rapports juridiques de droit privé, comportant un élément d'extranéité, déterminent les compétences respectives des systèmes juridiques acceptés comme tels par la loi du for*”. Pour Loussouarn le droit international privé regroupe „*l'ensemble des règles applicables aux individus dans les relations internationales. Mayer, quant à lui, considère le droit international privé comme le „droit spécial, applicable aux personnes privées impliquées dans les relations juridiques internationales”*. De Burllet définit cette branche du droit, comme *l'ensemble des règles qui régissent des situations nées des rapports interindividuels dotés d'un élément d'extranéité.*”

² Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommieres, *Droit international privé*, 10e éd., Collection Précis, Dalloz, 2013.

³ V. Heuzé, P. Mayer, *Droit international privé*, 10e éd., Montchrestien, Paris, 2010, p. 1.

⁴ *Dictionnaire du droit privé* (autor S. Braudo) – „*Le droit international privé est constitué par l'ensemble des principes, des usages ou des conventions qui gouvernent les relations juridiques établies entre des personnes régies par des législations d'États différents. Des Accords internationaux définissent le statut, les droits des personnes physiques ou morales lorsqu'elles ne se trouvent plus sur leur territoire national ou lorsque les conventions qu'elles ont concluent entre elles mettent en cause des relations de nature internationale. (pour un exemple voir "Régimes matrimoniaux" in fine)*” (I. Bruylant, V. Heuzé, P. Mayer, *Droit international privé*, 10e éd., Montchrestien, Paris, 2010).

⁵ I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, ed. revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 36; M.V. Jakotă, *Drept internațional privat*, vol. I, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1997, p. 7; N.-C. Aniței, *Lecții de drept internațional privat*, Ed. Lumen, Iași, 2015, pp. 17-19.

care reglementează relațiile sociale cu elemente de extraneitate¹, stabilite între persoanele fizice și/sau juridice, ca subiecte de drept privat², iar într-o a treia opinie, dreptul internațional privat este definit ca ansamblul normelor juridice interne care reglementează relațiile cu element de extraneitate, indicând autoritatea competentă și legea aplicabilă.³

În prezent, literatura de specialitate⁴ încearcă să răspundă la întrebarea: „Ce este dreptul internațional privat european?”

Dreptul internațional privat european (denumit și conflict de legi) este definit ca fiind acele norme juridice care răspund la următoarele tipuri de probleme:

1) ce instanță de stat are competență jurisdicțională în materii private ce au implicații transfrontaliere?;

2) legislația cărui stat se aplică în aceste materii?;

3) în ce condiții poate o hotărâre străină să fie recunoscută și executată în alt stat?

Sintetizând, putem defini dreptul internațional privat ca fiind acea ramură a sistemului de drept național privat, formată din ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile juridice de drept privat, lato senso, cu element de extraneitate, încheiate fie între persoanele fizice, fie între persoanele juridice sau între persoane fizice și juridice aflate pe poziție de egalitate juridică în fața legii, indicând totodată autoritatea competentă și legea aplicabilă.

Secțiunea a 2-a Elementul de extraneitate

1. Noțiunea de element de extraneitate

După cum am observat din definiția dreptului internațional privat, raporturile de drept internațional privat se caracterizează prin prezența **elementului de extraneitate (elementului străin)**, care are o fizionomie complexă și o semnificație aparte. Deci,

¹ Acest termen provine din cuvântul latinesc „*extraneus*” care înseamnă „din afară”, „străin”. De asemenea, în literatura de specialitate este folosită și noțiunea de „*element internațional*”.

² Pentru definirea dreptului internațional privat, a se vedea: B.M.C. Predescu, *Drept internațional privat. Partea generală*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2010, pp. 45-52; D.A. Popescu, M. Harosa, *Drept internațional privat. Tratat elementar*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 1999, p. 15; N. Diaconu, *Drept internațional privat*, ed. a II-a, Ed. Lumina Lex, București, 2007, p. 20; N.-C. Aniței, *Lecții de drept internațional privat*, Ed. Lumen, Iași, 2015, pp. 17-19.

³ I. Macovei, *Drept internațional privat*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 3.

⁴ I. Kunda, C.M. Gonçalves de Melo Marinho, *Ghid practic privind dreptul internațional privat european*, Programul Justiție civilă, 2010, p. 3, consultat la data de 6 iulie 2015 pe adresa <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Hwm8stiD59w%3D&tabid=2285>.